

2.10.2022

Purjehdussanasto

Art Sail Training

© Jasper Armanto 2022 / www.artsailtraining.org

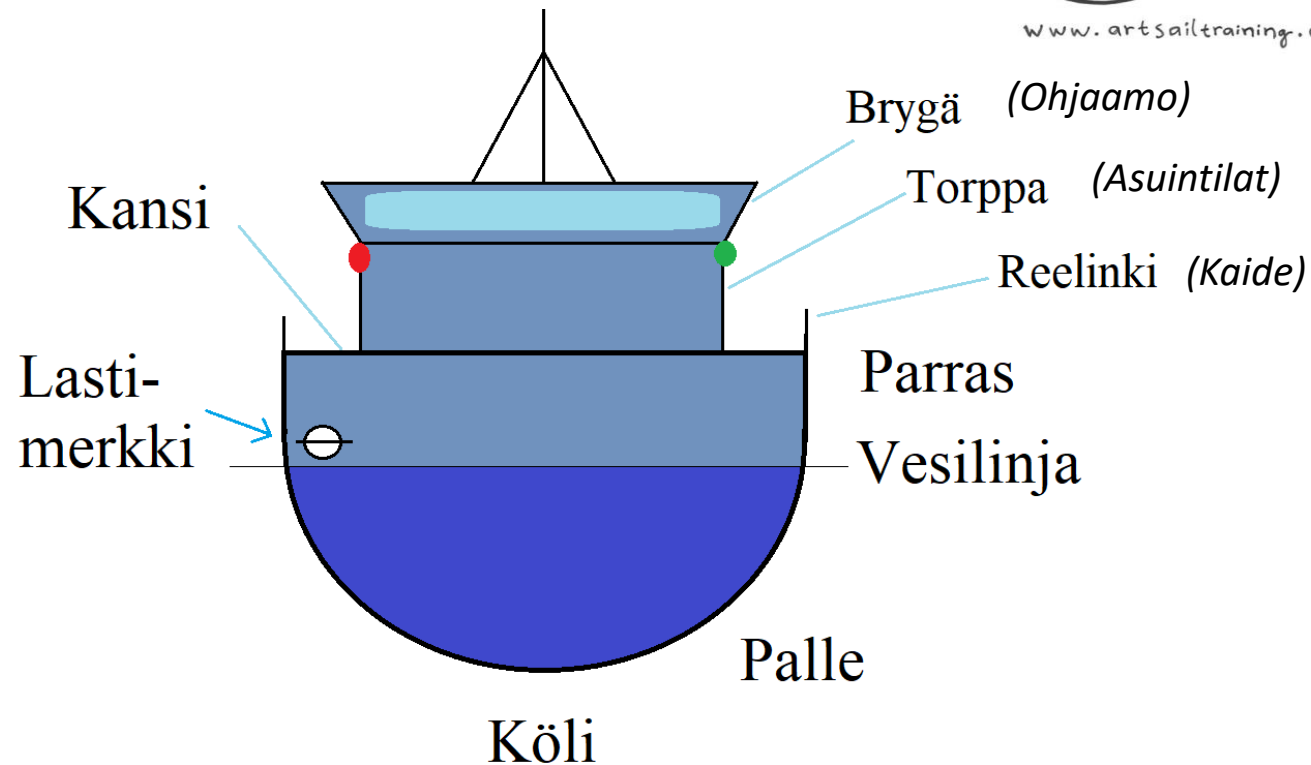
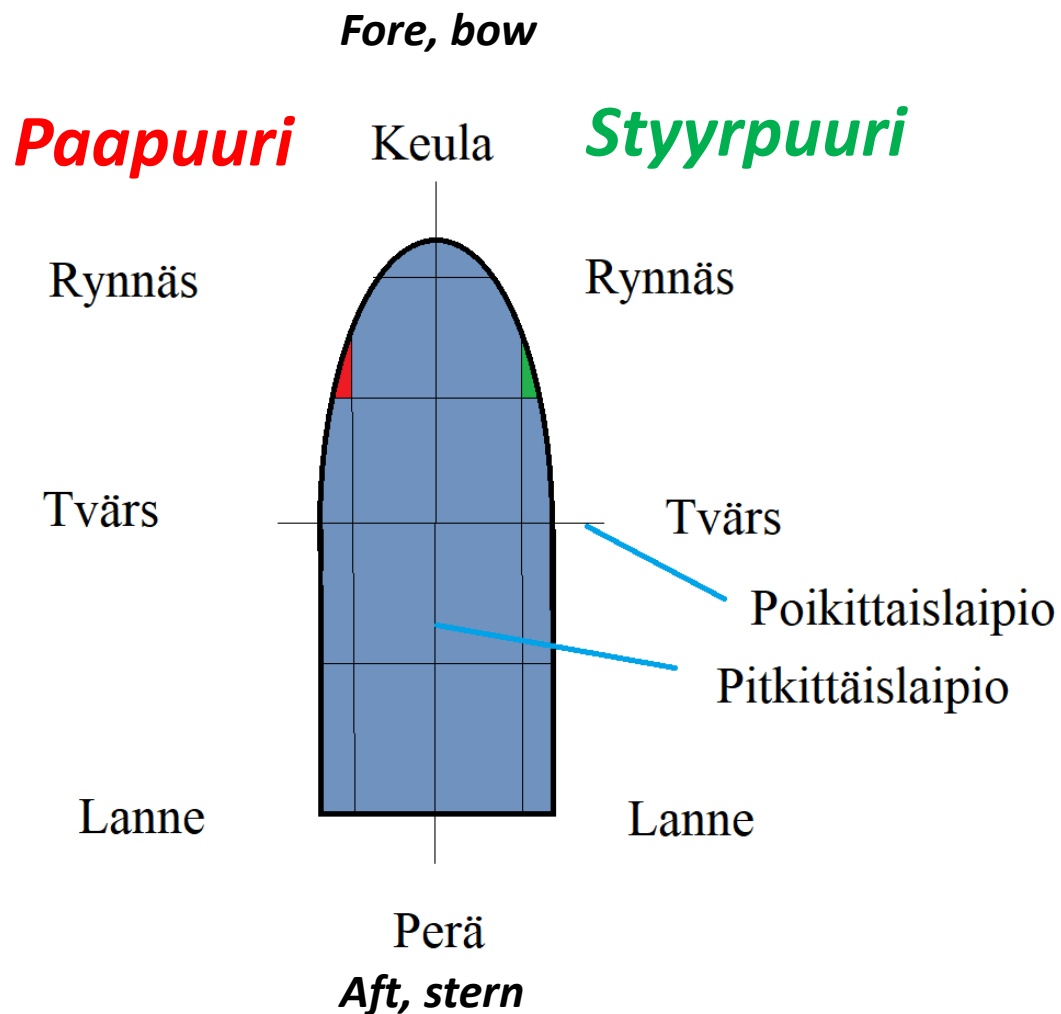

www.artsailtraining.org

Sisälllys

- Aluksien osien nimet
- Purjealustyyppejä
- Kiinnitysköysien nimitykset
- Purjeveneen osien nimet
- Purjeen osat
- Tärkeimmät purjehdustermit
- Lateraali- ja kardinaalimerkit
- Purjeiden asettelu tuuleen nähden
- Aluksen liikehdintä
- Merenkulkusanastoa

Aluksen osien nimet

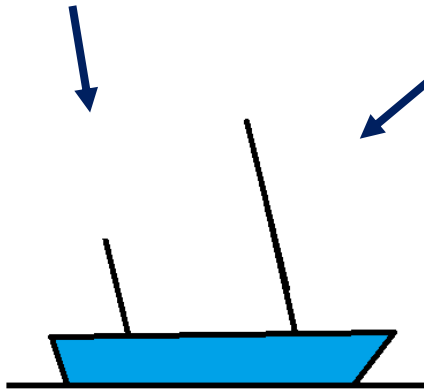

Paapuuri (*Pt, port side, babord*) on aluksen perästä keulaanpäin katsottuna aluksen vasen puoli.

Styyrpuuri (*Stb, starboard, styrbord*) taas oikea puoli.

Purjealustyyppejä

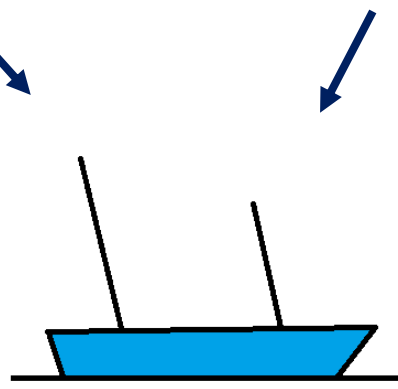
Mesaanimasto

Ketsi / Yawl

*Isomasto
edempänä kuin
mesaanimasto*

Isomasto

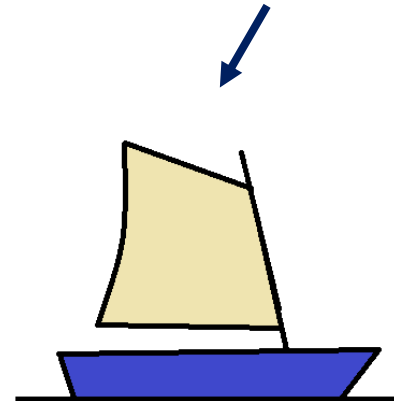

Kuunari

*Isomasto
taempänä kuin
fokkamasto*

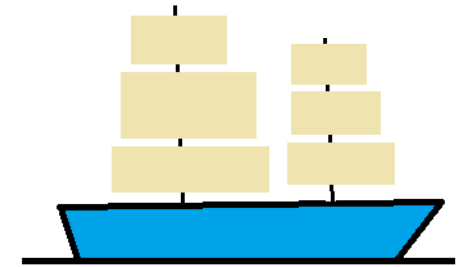
Fokkamasto

Kahveli

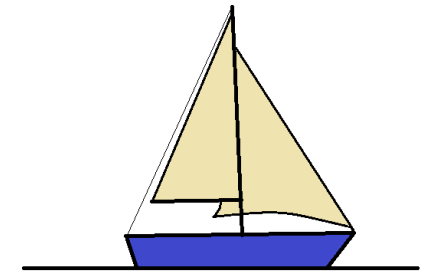

Kahveliriki

*Kahvelipuomi
levittää isopurjetta
kauemmas maston
yläosassa*

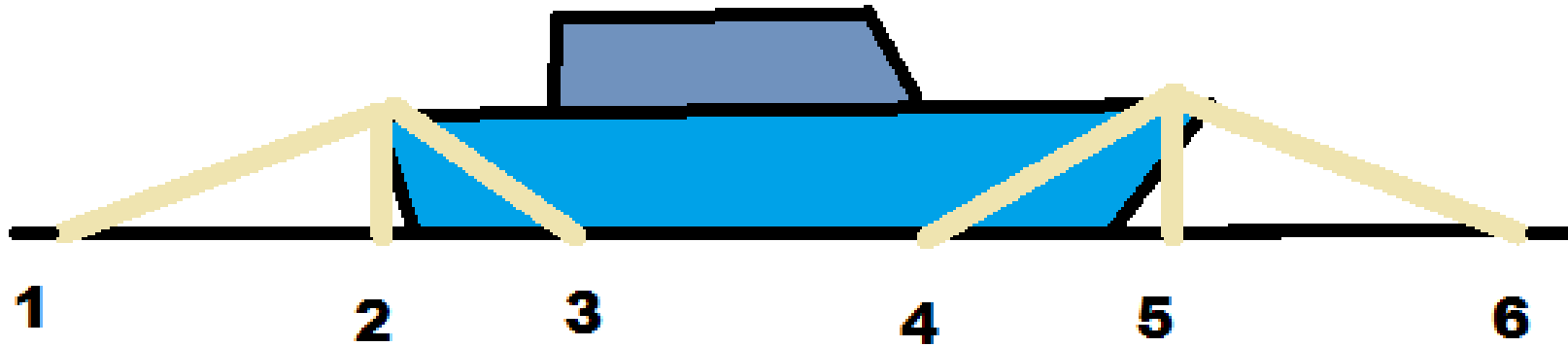
Raakapurjealus

Slooppi, Bermudan riki

***Osatakilassa** etuharus
ulottuu vain noin 7-9/10
osaan maston huipusta.
Täystakilassa etuharus
ulottuu ylös asti.*

Kiinnitysköysien nimitykset

1 Peräköysi

2 Bresti

3 Peräspringi

4 Keulaspringi

5 Bresti

6 Keulaköysi

Päätyköysi - *enda*

Bresti - kohtisuora veto

Springi - aluksen päästä
laiturilla aluksen
keskiosaa kohti)

Purjeveneen osien nimet

Riki = masto ja sitä
pystyssä pitävät osat

Takila = purjeita
kannattelevat rakenteet
(masto ja sen osat)

Takaharus /-staagi

Isopurje

Masto

Keulapurje

(fokka / jib / genoa)

Etuharus /-staagi

Puomi

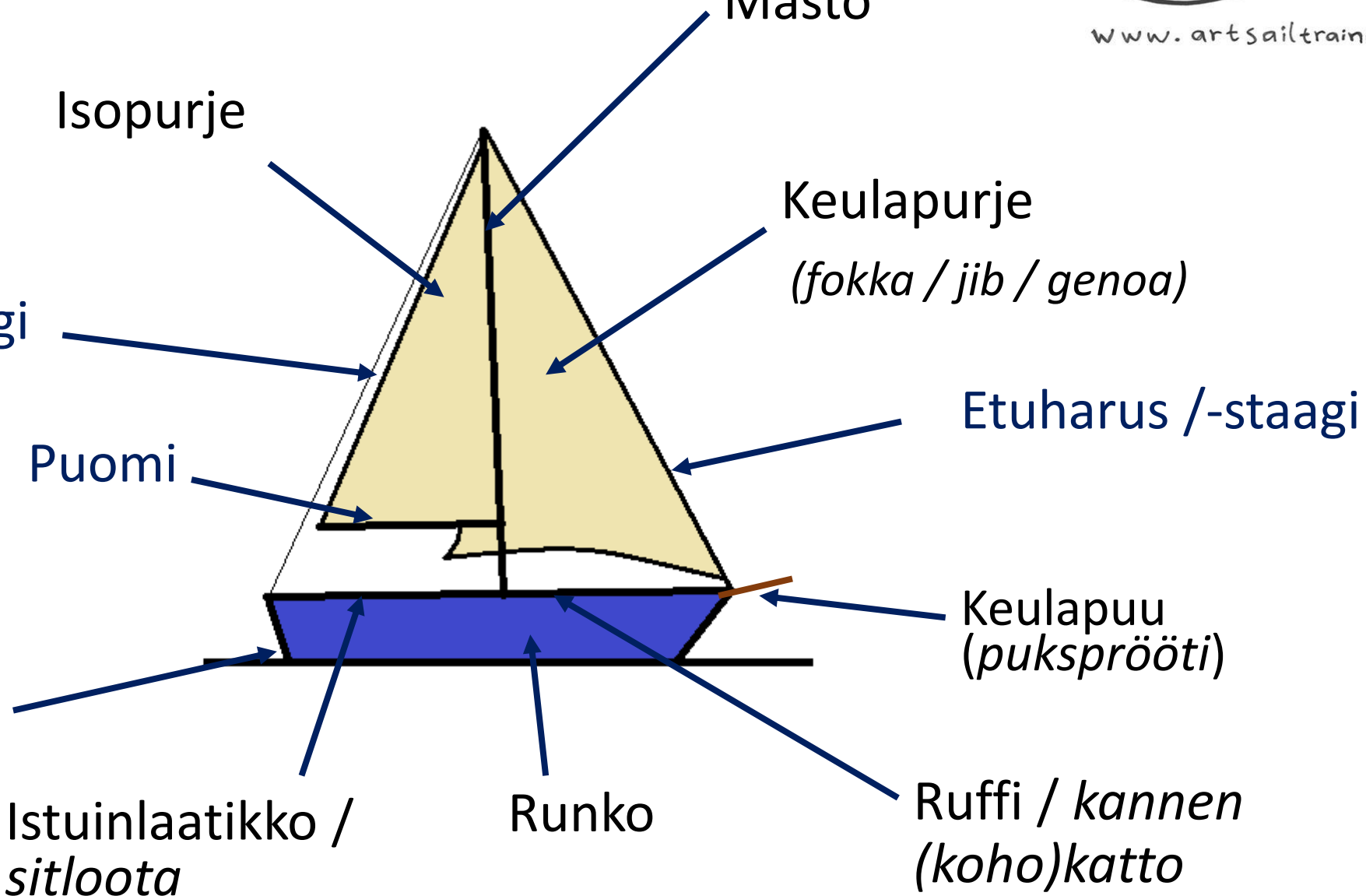
Perälauta
(transom)

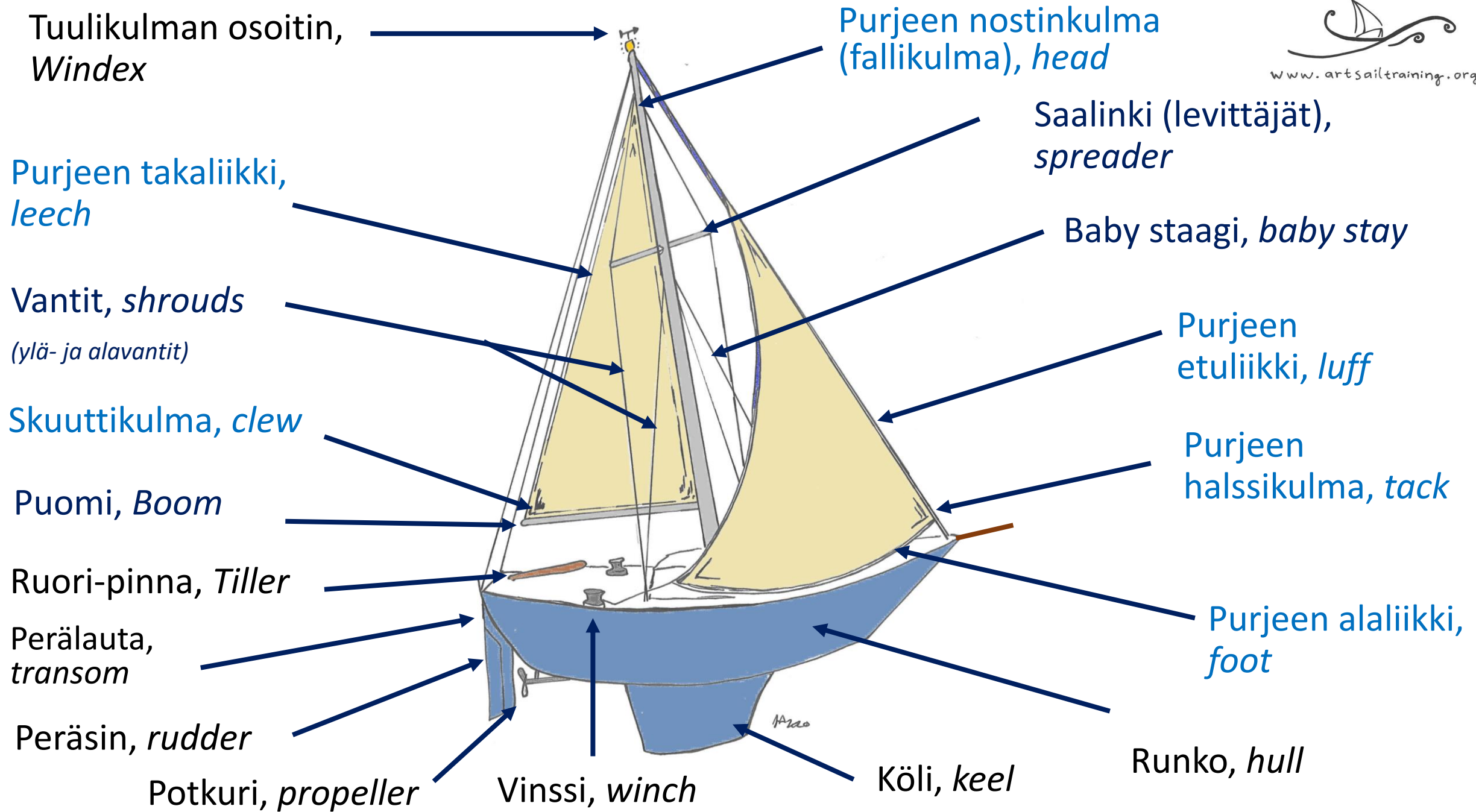
Istuinlaatikko /
sitloota

Runko

Ruffi / kannen
(koho)katto

Keulapuu
(puksprööti)

Purjeen osat

Isopurje & keulapurje (fokka, jib, genoa)
Main sail, fore sail (fok, jib, genoa)

Nostinkulma (fallikulma,
huippukulma), *head*

Isopurjeessa ratsastajat,
keulapurjeessa hakaset

Virtauslangat*,
telltales

*Yleensä
keulapurjeen
etureunassa toisin
kuin kuvassa

Takaliikki,
leech

Reivireikä,
Reefing point

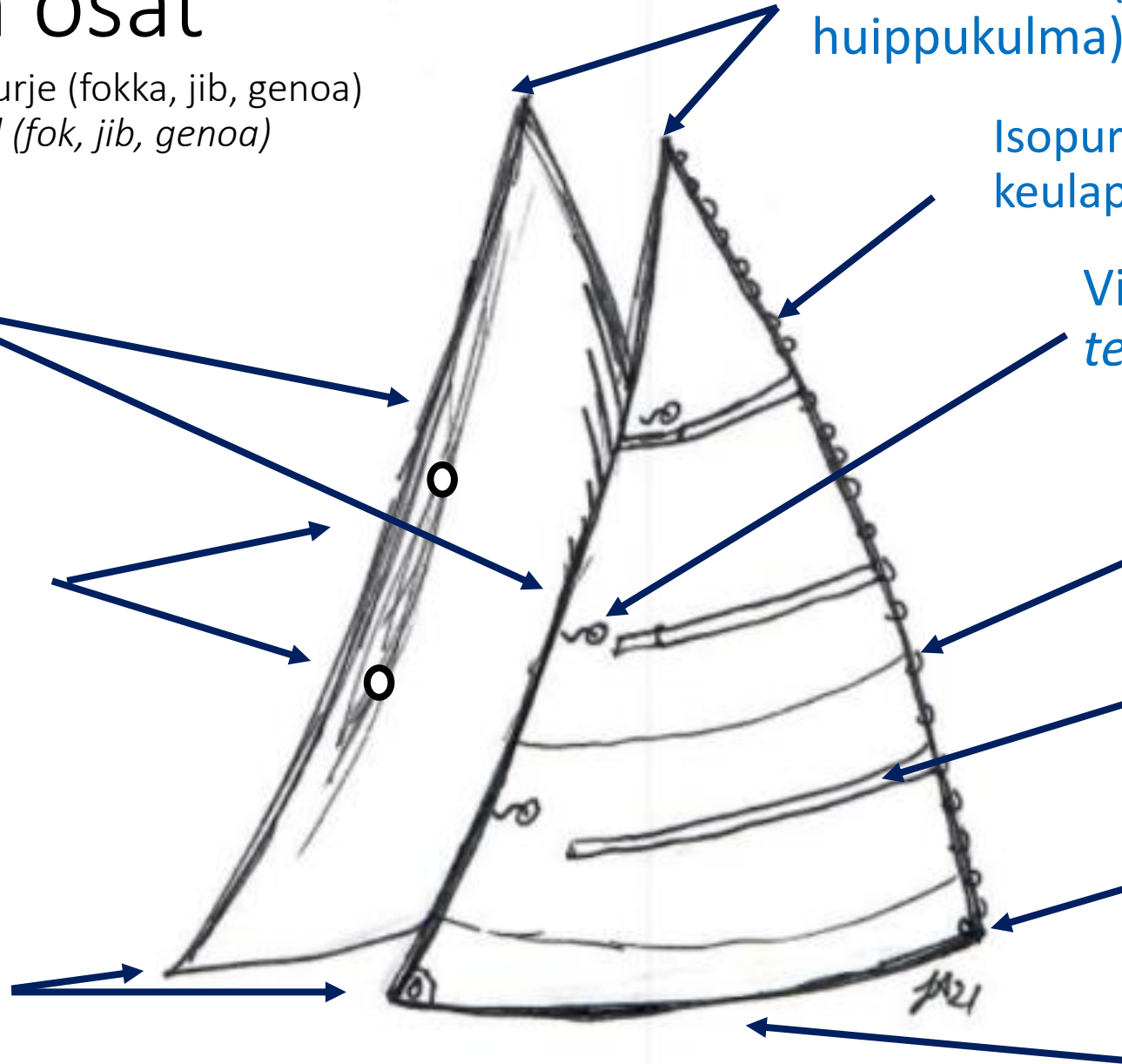
Purjeen
etuliikki, *luff*

Purjelatat,
battens

Jaluskulma,
skuuttikulma,
clew

Halssikulma,
tack

Alaliikki, *foot*

Tärkeimmät purjehdustermiit

www.artsailtraining.org

- **Skuutti**, -kulma, -köysi, -kisko (jalus) *Clew, sheet line*
 - Tärkein köysi purjeen säätämiseen, ohjailijaa lähinnä oleva purjeen kulma sekä siihen kiinnitetty säätököysi
- **Halssi** *Tack*
 - Purjeen etummainen kulma, veneen tuulen puoleinen puoli (paapuurin halssi = tuuli vasemmalta)
- **Falli, nostin/ -kulma** *Head*
 - Maston huipulle menevä purjeen kulma; köysi, jolla purje nostetaan maston huipulle
- **Pylpyrä, bloki** *Block*
 - Väkipyörä, rissa; pyörivällä rullalla varustettu köyden ohjain (esim. taljassa). Kuvassa kolmipyöräinen bloki taljan yläosassa.

- **Levanki** *(Mainsheet) traveller*
 - Kisko, jossa on yleensä talja, jonka kautta isopurjeen skuuttiköysi kulkee
- **Riki, takila** *Rig*
 - Masto ja sitä pystyssä pitävät osat; vantit, harukset ja niihin liittyvät helat.
- **Takila** *Rigging*
 - Purjeita kannattelevat osat; masto ja puomi ja niihin liittyvät osat
- **Hela, heloitus** *Mountings, fittings*
 - Kaikenlaiset liikkuvat osat purjeveneeseen kannella ja takilassa; pylpyrät, taljat, ym
- **Dirkki** *Dirk*
 - Puominkannatin; köysi, joka kulkee puomin päästä maston huippuun
- **Preventteri** *Preventer*
 - Köysi tai järjestelmä, joka hidastaa tai estää puomin heilahtamisen puolelta toiselle. Käytetään myötätuulella puomin ollessa kaukana veneen keskilinjalta.

- **Vantit, harukset, staagit**

Shrouds (rig wires)

- Harukset = mastoa pystyssä pitävät vaijerit
- Vantit sivuilla, staagit keulassa ja perässä

- **Rustinrauta**

Chain plate

- Vanttien kiinnityspiste kannella

- **Saalingit, levittäjät**

Spreaders

- Mastossa olevat vanttien uloslevittäjät

- **Vinssi**

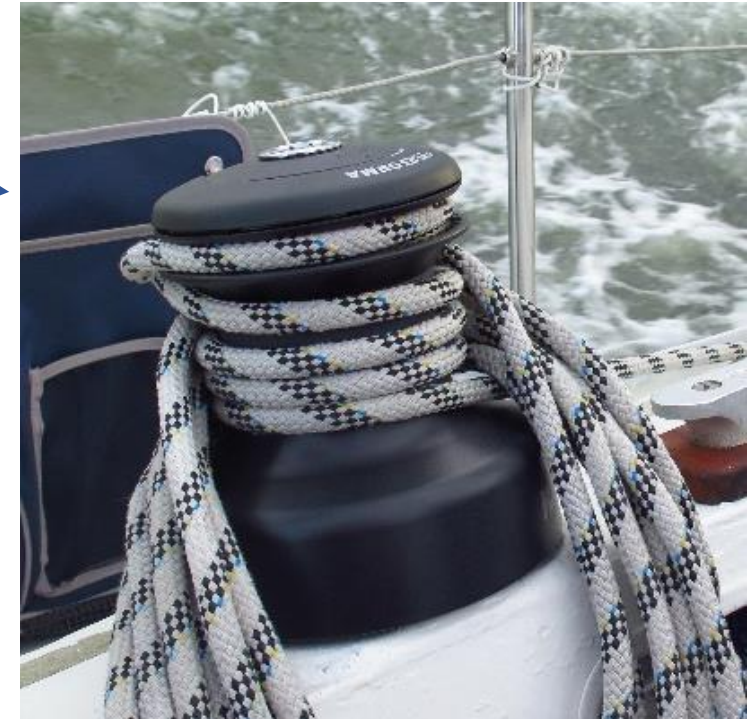
Winch

- Vintturi; pyörivä voimanvälityslaite, jolla helpotetaan köyden kiristämistä haluttuun kireyteen. Pyörii yleensä myötäpäivään.

- **Vinssikampi**

Winch handle

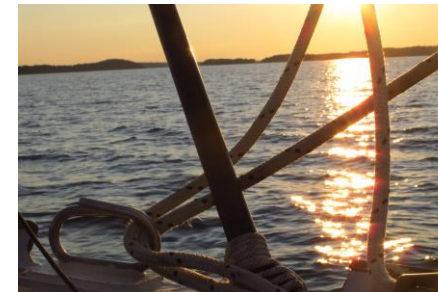
- Kampi, jolla vinssiä pyöritetään (kaksivaiheisessa vinssissä kampea voidaan pyörittää kumpaankin suuntaan; vinssi pyörii aina samaan suuntaan, jolloin toinen on kevyempi vaihde.

- **Spinnu, spinaakkeri** *Spinnaker*
 - Iso pallomuotoinen keulapurje myötätuuliin
- **Genoa** *Genoa*
 - Iso keulapurje sivu- ja vastatuuliin
- **Ruori, peräsin** *Rudder, helm, tiller*
 - Veneen ohjailuun käytetty voimansiirtoväline
 - Rudder = peräsin, helm = pyöreä ruori ("ratti"), tiller = ohjailupinna (jatkopinna = pinnan jatkovarsi)
- **Klyysi, klyyssi** *Pad-eye*
 - Kiinnitysköyden "suunnanohjain" veneen sivulla (varvaslistalla)
- **Pollari** *Bollard*
 - Laiturilla oleva "kiinnitystolppa"
- **Knaapi, knaappi** *Cleat*
 - Köyden kaksihaarainen "kiinnityspiste"

- **Sitloota** *Cockpit*
 - Istuinkaukalo (yleensä veneen takaosassa)
- **Varvaslista** *Toetrail*
 - Veneen laidoilla olevat pienet ”reunat”
- **Reelinki** *Reeling*
 - Kaiteet, kaidevaijerit
- **Mantooki** *Railing*
 - Kaiteen pystytolpat, kaide
- **Fendari, fenderi** *Fender*
 - Laitasuoja, lepuuttaja
- **Lazy jacks, lazy bag** *-”-*
 - ”Laiska-jaakot”, ohuet narut puomin ja isopurjeen molemmin puolin, jotka pitelevät purjetta puomilla sen ollessa laskettuna. Lazy bag = puomilla oleva pussi, jossa lazy jackin narut ovat kiinni

- **Keulasuunta** *Heading (HDG)*
 - Suunta, johon keula osoittaa
- **Suunta pohjan suhteen** *Course Over Ground (COG)*
 - Suunta, johon alus todellisuudessa kulkee
- **Suuntima** *Bearing*
 - Johonkin kohteeseen otettu keula- tai kompassisuuntima
- **Venda, luovia** *Tacking*
 - Kääntyä vastatuulella keula tuulensilmän yli
- **Jiippi** *Gybe, jibe*
 - Kääntyä myötätuulella tuulen suunta puolelta toiselle (vaihtaa halssia tuuli perän takaa tullessa)
- **Legi** *Leg*
 - Purjehdusmatka, siirtymä;
 - 1) kokonainen matka paikasta A paikkaan B;
 - 2) purjehduksen aikainen yhteen suuntaan kuljettu matka ennen kääntymistä uudelle suunnalle
- **Loki /-kirja** *Log /-book*
 - Aluksen sijainti- ja kirjanpitokirja; nopeusmittari

- **Piissä makaaminen**

- Ajaa tai pysyä keula tuulta vasten; purjeilla tai koneella ohjailen

- **Reivata, reivaaminen**

- Vähentää purjepinta-alaa

- **Slööri**

- Sivumyötäinen tuuli

- **Lenssi**

- Täysmyötäinen tuuli

- **Kryssi**

- Luovikulma, tuuli vastainen

- **Sivutuuli**

- Tuuli sivulta

- **Sola**

- Purjeiden välinen tuulialue sivu- tai vastatuulella

Heaving-to

Reef, -ing

Broad reach

Running

Close hauled

Beam reach

www.artsailtraining.org

- **Virtauslangat**

- Ohuet villanarut purjeessa, jotka kertovat purjeen pinnalla olevasta virtauksesta

Telltale

www.artsailtraining.org

- **Koili, koilata**

- Vyyhteä köysi säilytystä tai ripustusta varten

Coil

- **Solmu**

- Nopeuden yksikkö, merimailia tunnissa (sol, *kn*) ;
köyteen tehtävä sidos

Knot

- **Kahdeksikko**

- Köyden päätesolmu

Figure eight

- **Siansorkka**

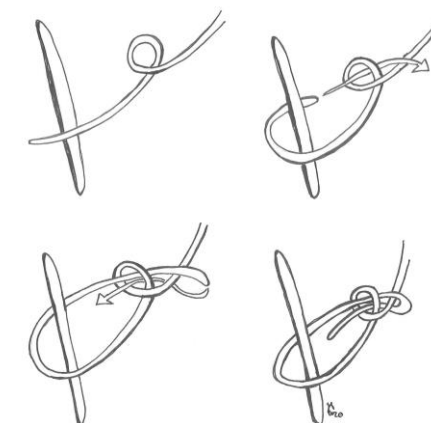
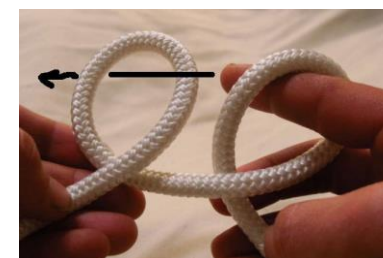
- Solmu, jolla esimerkiksi fendarit voi sitoa kaiteeseen

Clove hitch

- **Paalusolmu**

- Kiinteäsilmuukainen solmu

Bow line

- **Latitudi, φ**

Latitude, LAT

- Leveyspiiri, kulmaetäisyys päiväntasaajasta (ekvaattorista)

- **Longitudi, λ**

Longitude, LON

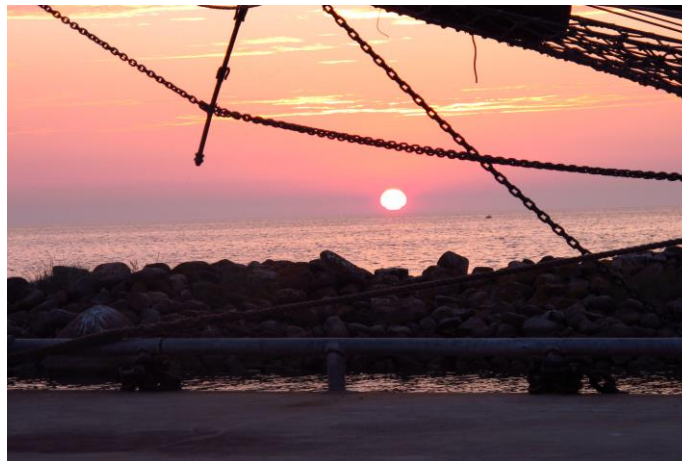
- Pituuspiiri, kulmaetäisyys 0-meridiaanista (Lontoossa Greenwichin observatorio)

- **Meripeninkulma (merimaili) *Nautical Mile***

- 1852 metriä (1 Latitudi minuutin pituus)
- Tunnetaan myös merimailina
- Lyhenne M, nm tai mpk

www.artsailtraining.org

Lateraalimerkit

- Vasen (punainen) ja oikea (vihreä) väylämerkki

Vasen

Oikea

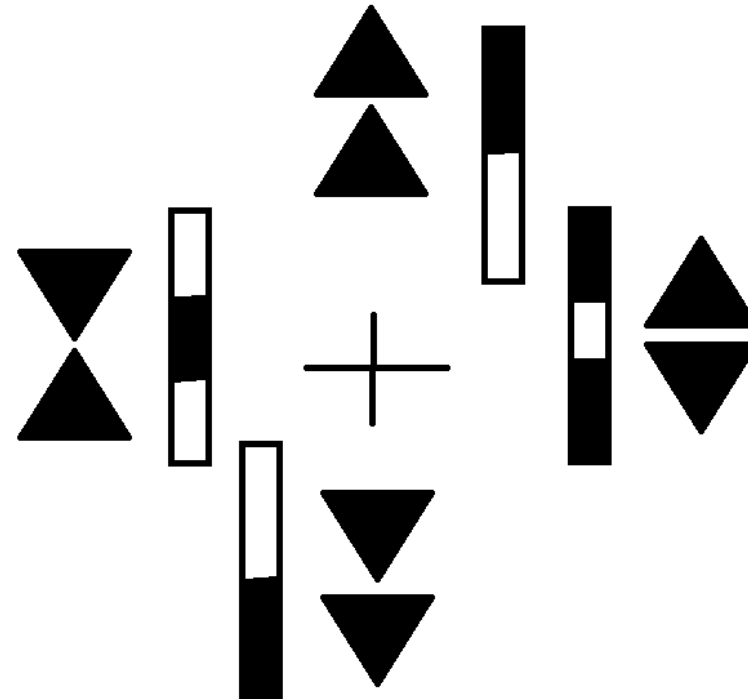

- **Nimelliskulkusuunta** = suunta, johon kulkiessa lateraalimerkit jäävät aluksesta katsottuna kuten aluksen kulkuvalot

Kardinaalimerkit

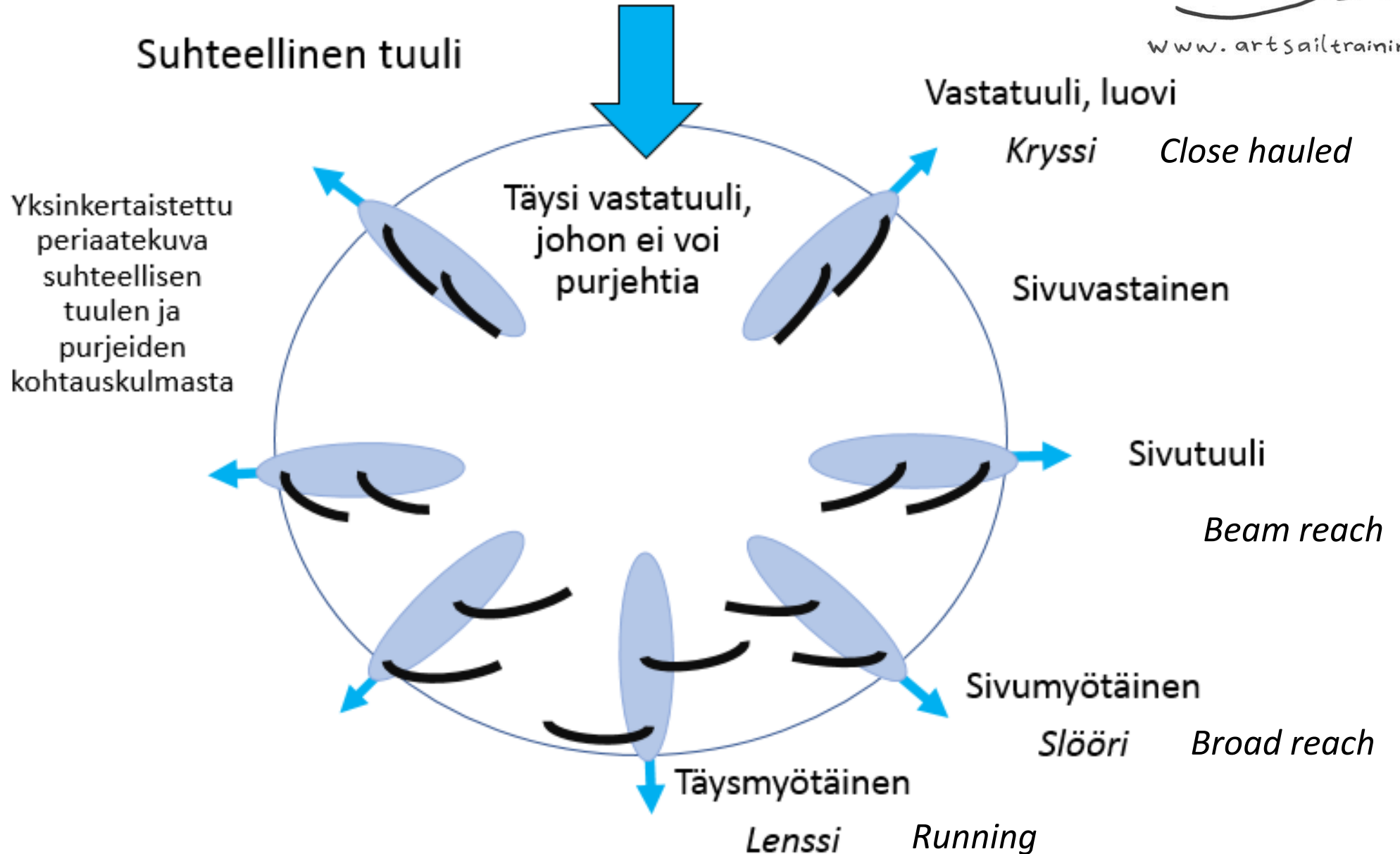
- Ilmansuuntien mukaan kierrettävät merimerkit

Purjeiden asettelu tuuleen nähden

www.artsailtraining.org

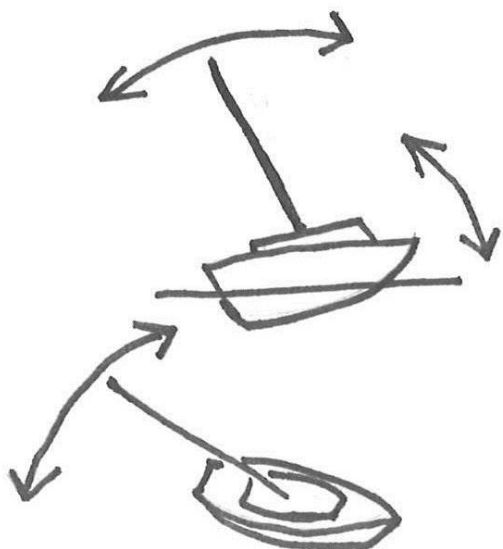

Aluksen liikehdintä

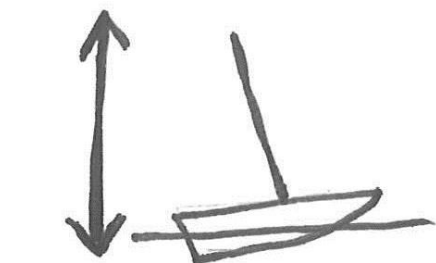
φ

www.artsailtraining.org

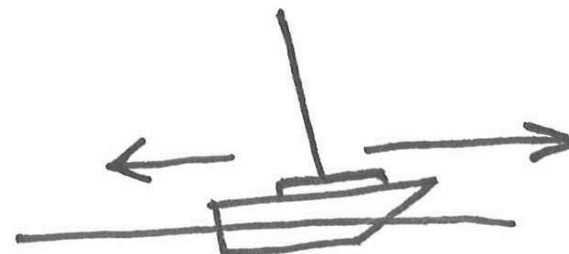
Jyskintä
Pitch

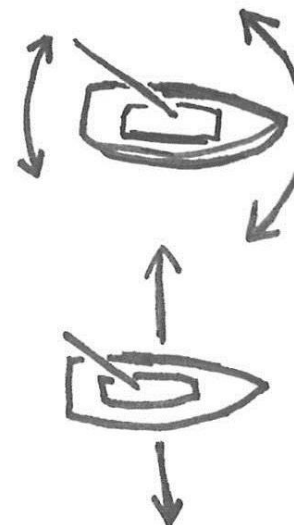
Kohoilu
Heave

Keinunta
Roll

Ryntäily
Surge

Mutkailu
Yaw

Huojunta
Sway

Arto

Merenkulkusanastoa

www.artsailtraining.org

• Täkki	Kansi	<i>Deck</i>
• Reelinki	Kaide	<i>Reeling</i>
• Laakonki	Maihinkulkusilta	<i>Gangway</i>
• Pollari	Kiinnityspiste	<i>Bollard</i>
• Byssa, pentteri	Keittiö	<i>Galley</i>
• Konehuone	Konehuone	<i>Engine room</i>
• Turkki	Konehuoneen (peltinen) lattia	<i>Floor plate / iron</i>
• Pilssi	Aluksen pohjan alimmainen osa, jonne kaikki vedet, öljyt, ym lopulta valuu	<i>Bilge</i>
• Pumppu	Pumppu	<i>Pump</i>
• Rynnäs	Aluksen viistokeula (suuntima tai osa)	<i>Port / starbord bow</i>
• Palle	Aluksen vedenalainen osa ennen pohjaa tai köliä	<i>Underwater side</i>
• Parras	Aluksen kylki/reuna kannen tasalla	<i>Side</i>
• Köli	Aluksen rungon pohja	<i>Keel</i>
• Torppa	Aluksen majoitustilat	<i>Cabin spaces</i>
• Apukone	Sähköä tuottava koneisto	<i>Auxiliar engine</i>
• Tutka	Tutka	<i>Radar</i>

- **Töijätä** (laivassa)
- **Trossi** (laivassa)
- **Enda** (laivassa)

Kiinnittää alus

To moor (the ship is moored)

Kiinnitysköysi

Mooring line

Kiinnitysköyden pää (varsinkin keula- ja peräköydet), förenda=keulaköysi, akterenda=peräköysi

www.artsailtraining.org

- **Pytsi**

Ämpäri

Bucket

- **Levanki**

Kansiharja / purjeveneessä skuuttikisko isopurjeelle

- **Spuulata**

Pestä takki (kansi) harjalla / huuhdella

Wash

- **Puunata**

Pestä paremmin, harjata, hinkata

Clean

- **Poosu**

Kansitöiden johtaja

Bosun

- **Styrrata, ajaa**

Ohjata laivaa

Steer

- **Pleissata, pleissi**

Tehdä köyteen kiinteä silmukka (ilman solmua)

- **Venttiili**

Laivan pyöreä, yleensä avattava ikkuna / sulkuventtiili putkistossa

- **Luukku**

Luukku

Hatch

- **Messi** (laivassa)

Aluksen taukotilat / ruokailutilat

Mess room / mess

- **Rullata**

Aluksen heilunta sivulta sivulle

Roll

- **Kraana**

Nosturi

Crane

- **Lossata / lastata**

Purkaa lasti / ottaa lastia kyytiin

Discharge / Charge

- **Squat**

Aluksen imeytyminen kohti pohjaa matalassa vedessä vauhdissa

Squat

- **Sitloota**

Purjevene ”istuinkaukalo”

Cockpit

- **Rustinraudat**

Purjevene vanntien kiinnityspisteet kannessa

Chainplates

↑
Apinannyrkki avainmenperä pleissatulla päällä.
Meimiästäidetta.

SY Fareata

© Jasper Armanto - www.artsailtraining.org

Materiaalin tai sen osien levittäminen, muokkaaminen, edelleen myyminen, esittäminen tai muu julkinen käyttö kielletty ilman eri sopimusta. Yksityinen käyttö sallittu vain oppimistarkoituksessa. Yhteydenotot jasper.armanto@gmail.com